ਸ਼ੇਖ ਫ਼ਰੀਦ - ਸਬਦ ੪੪
ਘੜੀਏ ਘੜੀਏ ਮਾਰੀਐ ਪਹਰੀ ਲਹੈ ਸਜਾਇ ॥
ਸਲੋਕ, ਸੇਖ ਫਰੀਦ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ੧੩੭੯

ਘੜੀਏ ਘੜੀਏ ਮਾਰੀਐ ਪਹਰੀ ਲਹੈ ਸਜਾਇ ॥
ਸੋ ਹੇੜਾ ਘੜੀਆਲ ਜਿਉ ਡੁਖੀ ਰੈਣਿ ਵਿਹਾਇ ॥੪੦॥

ਸਾਰ: ਅਸੀਂ ਜਿਸਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਉਹ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸਾਰੂਪੁਣੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮਨੋਬਿਰਤੀ ਮਾਰੂਪੁਣੇ ਵਿਚ ਨਹਿਤ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ; ਇਹ ਪੀੜ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕੱਟੜਤਾ ਕਾਰਨ ਸਵੈ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਸ਼ਿਦਤ ਨਾਲ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਖੁਦ ਬਣਾਈ ਭੱਠੀ ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੁੱਖ ਭਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਰੂਹਾਨੀ ਸੱਦੇ ਦੀਆਂ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਅਣਸੁਣੀਆਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਰ ਚੋਣ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਗਰਜਦੀ ਹੈ; ਅਕਸਰ, ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਅਣਗੌਲਿਆ, ਅਣਡਿਠ ਜਾਂ ਅਪਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸੁਚੇਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੀਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਹਰ ਪਲ ਉੱਚ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਦੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਘੜੀਏ ਘੜੀਏ ਮਾਰੀਐ ਪਹਰੀ ਲਹੈ ਸਜਾਇ ॥
ਘੰਟਿਆ ਬੱਧੀ, ਘੜਿਆਲ ਹਰ ਸਮੇਂ ਵੱਜਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ; ਇਹ ਇਸਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਸਹਿਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਮਨੋਬਿਰਤੀ ਨੂੰ ਮੂਰਤੀਮਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਾਰੂਪੁਣੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਦੀ ਹੈ।

ਸੋ ਹੇੜਾ ਘੜੀਆਲ ਜਿਉ ਡੁਖੀ ਰੈਣਿ ਵਿਹਾਇ ॥੪੦॥
ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਅਜਿਹਾ ਮਨ ਘੜਿਆਲ ਵਾਂਗ ਗੂੰਜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੇਚੈਨ ਰਾਤਾਂ ਵਿਚ ਬੇਹਾਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ ਜੋ ਦੁੱਖ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ। (੪੦)

ਤੱਤ: ਸੇਖ ਫਰੀਦ ਘੜਿਆਲ ਨੂੰ ਅੰਤਰੀਵੀ ਜਾਗਰਣ ਅਤੇ ਰੂਹਾਨੀ ਗ੍ਰਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਗੂੜ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਰਮਕਾਂਡੀ ਰਸਮਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਟਿਕਾਉ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰਤਾ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ, ਚੇਤਨਾ ਦੀ ਨਿਰਮਲਤਾ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਲਈ ਘੜਿਆਲ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਖੜਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਦੇਖਦੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਿਰੰਤਰ ਰੂਹਾਨੀ ਪੁਕਾਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਾਡਾ ਅੰਤਰੀਵ ਸਮਝੌਤਾ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਅਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਿਰਦਾ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਬੇਚੈਨੀ ਨਾਲ ਭਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਟਿਲ ਮਨੋਬਿਰਤੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਵੈ-ਪੀੜਾ, ਦੁੱਖ, ਦਰਦ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਘੜਿਆਲ ਵਾਂਗ ਜਿਸਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਖੜਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਉਸਾਰੂ ਧੁਨ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਲਈ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਆਤਮ ਪੜਚੋਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਦਿਲੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਗਿਆਨ ਦੀ ਗ੍ਰਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਰਮਕਾਂਡੀ ਰਸਮਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਬਦ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿਨਇੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਅਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ

Oneness In Diversity Research Foundation
ਵੈੱਬਸਾਈਟ**: OnenessInDiversity.com**

ਈਮੇਲ**: onenessindiversityfoundation@gmail.com**